

testes in L. optimam 14. C. de cōtrah. & committend. stipular. Ceuali. sup. à num. 5. Bouadil. tom. 2. lib. 3. cap. 14. num. 48. quae sententia approbatur. l. 1. 17. tit. 18. p. 3. Vide sup. n. 113.

118 Quibus addendum est, instrumentum apud Principe confectum non posse testibus impugnari, Menoch. d. cas. 103. num. 46. Zal. lib. 2. singular. responfor. cap. 23. in fine.

Verf. Secunda conclusio.

119 Duo testes instrumentarij ad impugnandum instrumentum, in quo de scriptis reperiuntur, sunt fatis, Farinac. num. 4. cū alijs, qul plurimos refert, Menoch. à num. 24. Cyriac. d. controvers. 289. num. 29. Pet. Cabal. resolut. crimin. cas. 83. num. 1. Ceuall. num. 14. qui communiter dicit, Maſcard. d. queſt. 6. num. 36-45. Mayner. in lib. vbi pugnantia. num. 24. 25. ff. de reg. iur. Pacian. sup. lib. 1. cap. 48. num. 10. vbi plures, Baſard. ad Clar. in §. Falsum, num. 100. cum alijs, Laurent. Tennin. in prax. cau. 119. num. 1. Quod est accipendum, siue testes dicant actum descriptum, non fuisse celebratum, vel aliter quam scriptura comprehendit, et, gemitu esse, siue neget duntaxat se fuisse praetentes, vt ex pluribus probat Farinac. num. 4-7. quamquam hoc caſu vltimo aliqui tentat, instrumentum non omnino, vt falsum reprobari, sed solita fieri suspectum, Menoch. cum alijs num. 24. fundamentu est, quia putant, hōc sic testificates esse testes singulares, quod vtrum non est, Baſard. vbi proximē. Farin. n. 82.

Ibi: Etiam si propter tabellionem unus testis. 120 Licet pro instrumento unus testis non instrumentarij deponat, adhuc dubios instrumentarij contradicentibus illud fide caret, Farinac. n. 173. vbi alios allegat, de quibus num. 15. quo loci eadēni hanc doctrinam refert.

121 Est adhuc sciendum, quod dubitatur, an ex depositione huiusmodi duorum testium, aut plurium, qui probent falsum esse instrumentum, possit notarius condemnari, de quo per Farin. n. 64. qui concludit negatię, quanvis multi, à quibus ipse non videtur recedere, teneant, tres, aut plures testes sufficiere ad condemnationem notarii, quos refert, num. 66. Sed ad torqueundum tabellionem, vel inquirendum contra ipsum duos sufficiere pro-

bat, ex num. 67. Nota itidem quod et si testes non instrumentarij debeat esse omni exceptione maiores ad impugnandum instrumentum, haec qualitas in instrumentarij non requiritur, Menoch. num. 6. 33. Farin. num. 92. 106. qui concordantes, & contradictentes consensit in hac sententia residens, & qualitas illa probari debet, Farinac. num. 98. Menoch. conf. 380. num. 1. Ceuall. num. 10. ersi de iure præsumatur, Farin. cum alijs, num. 99. nam quoties lege in testibus expressim allqua qualitas postulatur, probanda est, quanquam eam ineffe ius præsumat. Matien. in l. 1. glo. 3. num. 2. tit. 4. lib. 5. Recopilat. Cancer. variar. part. 1. cap. 5. num. 68. Villadieg. in Politic. cap. 1. num. 21. vers. 1. Es de derecho, cum seqq. Morl. sup. num. 5. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. n. 30.

Ibi: Imo unus tantum testis ex his. Si vnu ex testibus necessarij ad negotium, quod instrumento continetur, contra illud deponat, licet instrumentum non rejecatur in totum, vt falsum, eius fides vacillat, atque ita actum non probat, Farinac. plurimi congettis. n. 13. cum seqq. Menoch. sup. n. 13. Cyriac. d. controvers. 289. n. 27. Borell. sup. d. tit. de fide instrument. n. 142. Valasc. conf. 183. n. 43. Pacian. d. cap. 48. n. 16. Gutier. conf. 3. num. 11. Boſ. d. tit. de falso. n. 28. Atſict. decif. 166. n. 5. Zal. d. c. 23. n. 11. Maſcard. sup. q. 6. n. 43. Joseph. Ludovic. Lucen. decif. 13. n. 16. Franc. Marc. d. decif. 486. num. 8. Quod procedit, etiam si testis folū neger, se fuisse praetensem actui, de quo agitur, Farin. n. 15. Imo, si testis hic instrumentarius suam abientiam tempore conditum instrumentum legitime prober, illud falso reparabitur, si et ceterum testes affirmer, le interfuerit actui, de quo in instrumento, Farinac. n. 161. Quid autē si uno teste instrumentario contradicente, alijs instrumentum comprobauerint? Vide Menoch. à num. 18. Farin. ex n. 160. Cyriac. tom. 3. controvers. 407. n. 270. cum seqq.

Ibi: Quā scūs respondendum sit in eo teste. Testis vnicus etiā in instrumento del. 123 scriptus, qui est supernumerarius, quoniam, eo sublatu, remanet, qui sufficiunt, et validitatem actus, instrumenti fidē non debet, et si contra ipsum deponat, Farin. ex pluribus, n. 87. qui contraria tenentes laudat. num. 88. Menoch. num. 11. 12. Bart. in

L. 6. Si quis neget, num. 2. 7. ff. quemadmod. teſtam. sper. Maſcard. d. queſt. 6. num. 44. Franc. Marc. sup. num. 9. Villaib. communis. I. num. 73. Laurent. Tennin. d. casut. 119. num. 4. Boſ. sup. nu. 30. quod limita ex Farinac. num. 161. quando taliſ testis aferit, te non interficie instrumēti confectioni, & abientiam probat.

Num. 12.

124 Est cōmuni opinio iuxta Imperiales constitutiones iuriis ciuilis, quae ad reprobandum publicum instrumentum tres, aut quatuor testes necessarij considerat, cuius authores cuniat Farinac. num. 35. 37. camque leges Hispani, quantum in praesenti D. Cesar. meminit, approbarunt, ex quibus noſtrates Iurisperiti eidem habuerint, ad quām in collectum videbant ſunt Greg. Lop. in l. 117. glo. 2. tit. 18. part. 3. Morta. d. queſt. 5. num. 4. 2. vers. Necobitar. Montau. in l. 18 tit. 8. lib. 2. for Ceuall. d. queſt. 43. num. 9. Auctend. in cap. 27. Pretor. part. 2. num. 27. Bouad. d. lib. 3. cap. 14. num. 48. Quicida in suis questionib. cap. 20. num. 4. Debentque eſe omni exceptione maiores testes etiam de iure noſtri Ceualli. & Greg. Lop. sup.

Ibi: Quod si instrumentum priuatum fit.

125 Instrumenti priuati fides tollitur duobus testibus contra ipsum deponentibus tam de iure communis, quam Regio. Farinac. n. 28. Ceuall. vbi proximē. Boſ. sup. n. 26. Greg. Lop. in l. 117. glo. 2. tit.

Ibi: Sed si tractetur de instrumento publico.

126 Adde Gregor. Lop. in l. 115. tit. 18. p. 3. Bouadil. vbi proximē. Gutier. d. conf. 3. 8. n. 12. Ceuall. n. 10. 11. Car. Philippic. d. 6. 17. n. 33. quod amplius Greg. Lop. glo. 7. vt d. 115. procedat in testibus etiā necessarij ad actū, de quo in instrumento, adhuc enim omnes conuenire debet adverius illud, aliaque requisita legis debet interuenire, lequitur Gutier. Sec. Gregor. ipse notabiliter ibidem limitat tandem constitutionem afferens foīum procedere, quando tabellio pro instrumento a se confeſto deponit, nam il mortuus fuerit, vel alias non ferat tellionum pro illo, regula iuriis communis fuit obſeruandū

circa reprobationem publicæ scripturæ per testes instrumentarios, quod etiā adnotat Ceuall. n. 11. 12. testificans luxi & illa optionem in Pinciana Cancellaria fulle decūmum in causa, cui ipse patrocina- batur.

AD CAPVT

Decimumquartum:

S V M M A R I V M .

- 1 Administrator quibus de causis domino reneatur.
- 2 Liberatio generalis testamento reličia tutior non continent bona extantia, que posse sunt vindicari ad n. 4.
- 3 Liberatio debitoribus reličia, non liberatur qui actione in rem potest conueniri.
- 4 Remissa actione depositi, vel commodatrices deposita debet refici.
- 5 Renuntiatio generalis non comprehendit, que vindicari possunt.
- 6 Liberatio generalis inter viuos non expeditivit ad illa, que rei vindicatione possunt auocari, etiā iuramento firmetur, num. 9.
- 7 Instrumentum obligationem non ampliat, sed corroborat.
- 8 Liberatio generalis inter viuos non expeditivit ad illa, que rei vindicatione possunt auocari, etiā iuramento firmetur, num. 9.
- 9 Instrumentum obligationem non ampliat, sed corroborat.
- 10 Liberatio amplissimis verbis concepta, etiam in rem actionem complectitur.
- 11 Idem est, cum debitor sola actione realiteretur.
- 12 Obligationem reddendarum pro administratione præterita remitti potest.
- 13 Liberatus debet reliqua reddere, limitatur n. 23. & declaratur, n. 31.
- 14 Idem est, liberato ab actione.
- 15 Quid si filius patri remittat, & n. 22.
- 16 Quid si mariti, vel ayo.
- 17 Quid si sacerdoti, aut patruo.
- 18 Quid si sacerdoti, aut patruo.
- 19 Barroli distinctio reprobatur.
- 20 Debitor, cui liberatio legitata est, quod ius contra heredem acquirat.
- 21 Per liberationem à reddendis rationibus, quid remittatur.

- 24 De intellectu, l. si quis rationes 10 ff. deliberat, legat. ad n. 31.
- 27 L. Aurelius, §. Titus el 2 ff. deliberat, legat. declaratur.
- 32 Liberazione à reddendis rationibus pro futura administratione quid continetur, & n. 33.
- 34 Dolus pro futura administratione remittetur non licet.
- 35 Inventarium conficerem posse iudex, aut cogere tutorem vis faciat ex causa esti à parte pupilli remissum.
- 36 Idem ej. in parte administrante aduentitia filii.
- 37 Iudex potest impedit, si portuerit, ne fiat inventarium, quod alias de iure sibi debet.
- 38 Cui inventarii confectio remissa est, debet bona describere, & qua solemnitate.
- 39 Inventarii confectio nequiv remitti in predictum creditorum, aut legitima filiorum.
- 40 Dolus verus non presumitur remissus, & quare, num. 41. Quid si uiril doloso adiit, num. 42.
- 43 Dolo agit qui non restituit, quod ex administratione accepit.
- 44 Dolus proterius tacite, vel expressè remitti permititur.
- 45 Dolus quod futuram administrationem remittit nequit. Quid si accedat iuramentum, n. 46.
- 47 Dolus verus futurus nū tacite remitti possit & n. 48.
- 49 Dolus futurus presumptus remitti iure potest.
- 50 Dolus verus, & presumptus qualis sit.
- 51 Religia, ex quibus ad ministeri locutione factus non fuerit pro futura administratione remitti possunt, remisiuntur.
- 52 Tutor dolus verus pro futura administratione remitti nequit, scilicet presumptus, ad num. 54.
- 55 Contra tutorem, qui omisit inventarium, aut non recte fecit iuratur in item, & si sit ex parentibus, ad n. 58.
- 56 Excusat, si sit iusta causa.
- 60 Non iuratur in item contra tutoris heredes.
- 61 Nec heredes pupilli iurare possunt.
- 62 Ex dolo vero vel presumpto defuncti non iuratur in item contra heredes, nisi cum illo sis fuerit contestata, & n. 63.
- 64 Ex dolo presumpto an in item iuretur? & num. 63.

Sub liberatione generali quæ censemantur remissa, & an dolus remitti queat?

Oportet hic præmittere, tutores, alios que alieni patrimonij administratores triplici ex causa conueniri posse, nam vel potest res, quæ in dominio pupilli sunt, & rei vindicatione tenentur, l. Aurelius 29. §. Menia, ff. deliberat, legat. iuncta leg. in rem 24 ff. de rei vindicatione, vel aliquo ex libilitate, quam administrant, percepunt, quod consumptum est non tam in utilitatim pupilli verum, sed in propriis viis tutoris, & hoc reliqua vocamus, nam ex computo rationum constat deberi, l. si quis rationes 10 ff. deliberat, legat. d. l. Aurelius, §. Titus el 2 ff. cod. Aut tandem nihil ad eius manus pervenire ex bonis administratis, aliquid revera culpa, vel dolo tutoris perditum, aut non acquisitum pupillo est, l. 1. ff. de tutel. & rationib. disbrahend. l. qui plures 42. ff. de administrat. tutor. Hinc frequentissime dubitari cotigit circa liberations, que administratoribus, sub varijs verborum formulis tam interviuio, quam in vitium voluntatibus conceduntur, Mantic. de conjectur. ultimar. volunt. lib. 9. tit. 8. a. num. 1. Escobar de rationib. lib. 1. c. 40. à princip. à quibus liberati censemantur. Qui tractatus omnibus perdifficilius semper est vius, vt farentur, qui de eo discere aggrediuntur.

Num. 1.

Liberatio generalis testamento relata non prodest tutori, quoniam res ei vindicatione conueniri posuit, vt bona extantia pupilli restituantur, Menoch. de presumptionib. lib. 4. pref. 164. num. 12. & cons. 22. num. 2. Ant. Gom. variar. lib. 1. cap. 12. num. 83. Mantic. sup. num. 14. Gregor. Lop. in l. 3. glos. 4. tit. 1. part. 5. Cyriac. controveriar. forens. tom. 1. controver. 73. num. 26. 29. Cancer. variar. resolut. part. 1. cap. 7. num. 91. 92. Card. Tsch. practicar. conclusion. lit. l. conc. 326. num. 46. 110. Gutier. de tutel. part. 3. cap. 1. num. 34. Surd. cons. 112. num. 96. Escobar. sup. cap. 5. num. 5. Ioseph. Ramon. cons. 36. num. 29. Damauder. de tutor. cap. 3. n. 41.

Am-

- 3 Ampliatur præmissa conclusio, quod esti tutori liberatio à reliquis præstetur, adhuc tenebitur bona prædicta restituere, quæ ab eo, per vindicationem poterant auocari, nam solū videtur remissa, quæ sola actione personali reperentur, Mantic. num. 14. Alexand. cons. 170. num. 14. vers. Præterea lib. 2. Tsch. ubi proxime, num. 62. Cancer. d. num. 92. D. Couar. infia n. 2. vers. Hoc ipsum, ibi: Si qui dem reliquis remisit.

Necobstat, liberationem esse favorabile, quæ ampliari debet, l. Arrianus 46. ff. de actionib. & obligat. Tsch. sup. conc. 325. num. 11. Valençuela ex alijs, cons. 140. num. 17. Quoniam extensio non admittitur aduersus mentem disponentis, qui solū remissa administratori illa, quæ vt talis debet, rei autem vindicatione non vt administrator, sed vt potestor cōvenit, quod pro ratione ad præmissam conclusionem tradit gl. in d. l. Aurelius, §. Menia in verb. Pupille Menoch. d. num. 12. vers. Confert. & ratio. D. Couar. vers. Proximo, cui accedit, quod agitur de donatione, & iuriis proprii remissione, quæ strictè debet intelligi, itavt verba, quæ minus possint, comprehendār, arguento l. com de indebito 25. ff. de probat. l. 6. tit. 14. part. 3. Cantic. de indic. tom. 2. tit. 3. disp. 23. num. 43. Cyriac. tom. 2. controver. 222. num. 4. vbi alijs, Fontan. de pact. nuptialib. tom. 1. claus. 4. glof. 21. part. 2. num. 24.

His consequtus est, vt si quis liberationem suis debitoribus reliquerit, non censemantur liberati, qui actione in rem testatori tenebantur, Anton. Gom. sup. num. 82. vers. Item, addit quod in tali remissione, Surd. deosif. 174. num. 2. 3. Ramon. d. cons. 36. num. 2. Bald. in Leum necessitatem. n. 2. C. de fidicemcomm. Mantic. d. ib. 9. tit. 4. num. 3. Nec enim illi proprie debitoribus sunt, glof. verb. quod sibi debetur, in princip. inst. de actionib. Mantic. & Surd. ubi præmixta.

Vers. Primò deducitur.

- 6 Remissa actione per testatorem ei, cui aliquid commodauit, aut apud quem deposituit, non videtur legare rem ipsam depositam, vel commodatam penes depositarium, commodatarium exilientem, quæ nihilominus poterit vendicari, Tsch. d. conc. 326. num. 55. 77. Greg.

Lop. sup. Escobar. d. cap. 5. num. 20. Idem in locatione probat, l. si in lege 27. §. fin. ff. locat. l. si ei. cui 17 ff. de liberat legat. Tsch. num. 56. Sed his locus non erit in deposito irregulari, cum sollicet res, quæ functionem recipit in genere suo, vt pecunia, ita deponitur, vt depositarius tantum & non idem reddere obligetur, de quo in l. Lucius 24. cum seqq. ff. deposit. Ita lenit Alexand. d. cons. 170. num. 14. vers. Ad textum, Tsch. num. 63, ubi generaliter docent, quod, cum actio remittitur illi, qui erat debitor generis, penitus liberatur, quia in nullo alio liberatio verificari potest, sed cum est debitor speciei, qui ex dolo, aut culpa tenetur præter restitutionem rel. quanvis actio remittatur, vindicatio in eum competit, quia condonatio referri potest ad id, quod doli, vel culpa nominis debetur. Ex his deduci videatur, quod si res perislet apud depositarium, vel commodatarium do-lo, vel culpa, & sic ad estimationem claus essent astricti omnino liberarentur, si dominus sciens illis remitteret actionem.

Vers. Secundo, ab eadem ratione procedit.
Addit Bald. in princip. inst. de actionib. col. 2. vers. In glossa finali, Surd. sup. n. 3.

Vers. Tertiò, hinc apparet.

Addit Tsch. sup. num. 53. Similiter obseruantur in generali renunciatione, sub qua non veniunt, quæ vendicari renunciatis possent, Bald. in l. pacrum, num. 8. quest. 12. C. de collationib. Surd. cons. 112. n. 96. Ramon. sup. n. 34.

Ibi: Sed si actio realis.

Addit Mantic. de tacitis, & ambig. conuent. lib. 26. tit. 6. num. 10. Aug. Barbo. in collectan. ad leg. sub pretestu 29. num. 10. C. de transact.

Vers. Quartò, si diligenter.

Liberatio generalis per viam contra actus interviuos concepta non extenditur ad res proprias creditoris, quæ vendicatio à debitore possent. Farinac. in fragm. crimin. part. 1. lit. D. num. 156. vers. Et ex primâ parte, Gratian. disceptat forens. cap. 131. num. 33. Menoch. d. cons. 22. num. 2. Surd. ubi proximè plures referens, Tsch. num. 50. lsf. in l. sub pretestu 29. col. 2. vers. Secundo mouetur, C. de transact. Mantic. phi pro-

Addit.ad Couarruias.

proximè, num. 5. Cancer. d. cap. 7. num. 89.
Escob. d. cap. 40. n. 13.

Ver. Quinto, idem esse existimo.

9. Que de liberatione dicta hucusque sunt, ut res, quæ vendicari possunt, non comprehendant, procedunt etiam iura. mentum accedar creditoris, Menoch. d. presumt. 164. num. 13. 14. Escobar, d. cap. 5. num. 9.

Ibi: *Iuramentum tē im non auger.*
10. Insiurandum nō innaturat, vel ampliat naturam obligacionis, cui accedit, sed ei intra proprios limites robur, ac vinculum adiicit religione, vt cum pluribus dixi sup. cap. 4. num. 5. quibus addi Menoch. conf. 84. num. 31. Marescot, variav. lib. 1. cap. 61. num. 4. Hermon. in l. 3. gl. 8. num. 12. tit. 2. part. 5.

Ver. Sexto illud est considerandum.

11. Quoties liberationem concedens, utrum amplitissimi verbis, etiam in rem actionem censemur remittere, Gratian. d. cap. 131. num. 35. Tutch. n. 59. Menoch. d. pref. 164. num. 15. 16. De quo tamen videois Tutch. num. 47. cum alijs, Surd. d. conf. 112. p. r. r. Abbat. cōf. 88. col. 2. ver. Cīc. secundum, lib. 2.

12. Idem iuriis crit. uis generaliter eum liberet, quem licet, sibi nulla obligacione personali, elle alfrictu, fed reali diuina. xat postea conueniri, Tutch. ubi proximè, Paul. de Catt. conf. 93. num. 2. ver. Secundum, lib. 2. quoniam culicēs effremittentem de actione in rem sensisse, cum aliquam nō habetur argumentum. l. 2 ff. liber. & pothū n. 1. pediculis 34. q. Iten cum quereretur, ff. de aur. & argent. legat. vbi glossa verb. non videri, quibus probatur, ex hac ratione ea dispositione comprehēdi, que alius minime contingerentur.

Ver. Proferim opportūne queritur.

De his conludentiunt Cancer. sup. d. cap. 7. à num. 86. Menoch. d. pref. 164. a princip. Gutier. de tutel. part. 3. cap. 1. ex n. 32. Escobar sup. cap. 5. num. 1. cum segg. Mantic. de connectu. ultimar. voluntat. lib. 8. rit. 8. num. 19. cum alijs, Baeza dedecim. tutor. cap. 2. n. 160.

13. Num. 2.
Reddēdarum rationum obligati odrō

admlnistratione præterita remitti int̄ ipoteſi, Ant. Gom. variar. lib. 3. c. 12. n. 83. Menoch sup. n. 10. Cancer. n. 87. Mantic. n. 19. Cyriac. d. controver. 73. n. 27. Gutier. n. 37. ver. Sed nihilominus, Escobar num. 18.

Ibi: *Hec vero remissio.*
Liberatus à reddendis rationibus reli. 14 qua debet restituere, etiam pro administratione præterita, Menoch. conf. 22. n. 2. Anton. Gom. & Escobar ubi proximè, Cancer. num. 91. Gutier. n. 32. Tutch. lit. L. conc. 328. n. 1.

Ver. Hoc ipsum verum est.
Is, cui testamento liberatione ab actione 15 tutelæ, aut alterius administrationis relinquitur, reliqua solum compelluntur, Escobar num. 20. Menoch. d. pref. 164. n. 17. Gutier. num. 33. ver. Eſi igitur casus, Mantic. & Ant. Gom. ubi proximè. Vide infra num. 23.

Ibi: *At tamen hæc concilij non procedit.*
Si filius patris, qui bona sua administrat, 16 uit. actione tutela lux, vel curia remiserit, præsumitur reliqua eleem cōdonare ob iniorum erga parentes charitatem, Mantic. n. 20. Tutch. d. conc. 328. n. 44. Menoch num. 18. Gutier. d. num. 33. Boni tamen extra dia filii restituere compelluntur, vt paulo interius cum D. Couar. dicetur.

Ibi: *Idem si matri ob eandem affectionis rationem.*

Proxima resolutio xquæ in matre pro- 17 cedit, Mantic. num. 23. Menoch. num. 19. Gutier. ubi proximè, sed intelligit quod ad administrationem præteritam, nam reliqua ex furia administratione parentes perfolere compelluntur, quanvis à liberis liberationem ab actione tutelæ gerendæ obtinuerint, Menoch. num. 3. Mantic. num. 21. Paul. de Catt. conf. 445. num. 3. in fine, lib. 2. Escobar num. 5. Que omnia nedium in patre, fed etiam in suo proper eadem rationem sunt obseruāda, quod ita verum est, ex immediate dicendi consilab.

Decisionem l. Aurelius 29. §. Tiruscl 18 2. ff. de liberat. legat. locum habere in patrio tuteore, cui a fratis filio remissa est tutelæ actio ob aff. rationem, opinantur Menoch. & Gutier. ubi proximè, quid id ip-

Varia. Resolut. Lib. II. Cap. XIV. 237

dum est, vbi veram esse probabimus.

Ibi: *Siquidem etiam reliquis remissis.*
Probaimus supra hoc cap. n. 3.

Ibi: *Etiamsi liberatio tutori patri legata fuerit.*

Quanquam, liberatione patri tutori re 22 licita, reliqua remissa cententur, non tamen idem iuris est de bonis filii extantibus, quæ rei vindicatione peti poterant, Mantic. num. 22. Gutier. num. 36. ver. Nō tamen. Quod non obscurè colligitur ex d. l. Aurelius. §. Titius cl. 2. ff. de liberat. legat. in illis verbis: *In suos p̄sus converit, vel proprio nomine facit uersus.* ex quibus arguimento à contrario tenui planè docemur, quod si pecunia extaret penes patrem, aut nomine pupilli esset scenerata, foret heredibus filii restituenda, vt recte obseruat Mantic. sup.

Ibi: *Sed opinioni huic.*

Hanc D. Couar. resolutionem ample 23 cūtuntur Mantic. num. 27. Menoch. num. 17. 20. 21. Escobar num. 20. 21. Gutier. num. 36. ver. Secundò inferetur cum seq. qui vno ore fatentur, reliqua liberatione ab actione tutelæ, reliqua non censerit remissa, nisi ex amplitudine verbiorū aliud colligatur, quod iudicis arbitrio com- mittitur. Vide sup. n. 15.

Sed huic resolutioni oblicitur l. si quis 24 rationes 10. ff. de liberat. legat. cuius verba transcribere libert, vt quæ circa eam di- cenda sunt, apertius percipiatur. Sic Vil- pianus, ibi: *Si quis rationes exigere videntur, ut est, epissime re scriptum, non impeditur reliquias exigere, quas quis reliquias erit, & si quid dolo fecerit, qui rationes gelit.* Quod si quis, & hec velit remittere ita debet legare: *Damas esto hæres mens quisquid ab eo ex- gerit illa, vel illa actione id ei restituere, vel actionem remittere.* Ex quibus videtur ma- nifeste probari sub remissione actionis reliqua comprehendendi; immo quod diffici- lius est, dolum quoque remissum cen- sereri.

Nec satisfacit D. Couar. qui paulo in- ferius respödet, præsumi remissa reliqua, si testator damnauerit hæredem, vt tu- torem ab actione tutelæ liberet, quasi aliud sit, quod testator ipse actionem re- mittat, & aliud quod hæredem grauet ad illam remittendam, nam in hoc casu re-

Ilqua remittuntur, in illo non vtique, atque ita Bartoli distinctionem, quam pro viribus impinguauerat, & cuius *sup. memini*, n. 19. amplectitur, sed, salua venerandi Magistri pace, verba eius, qua paucio ante prædixerat in ipsum reforquens: *Quid obsecro refer, inquit ille, remittat reſtor ipſe tutor actionem, an iubeat erendum eam remittit vbi recte ſentit, nullum diſcri- men reperiri, ynde enim infertur, voluſe teſtarorum legare plus per verba: Damna eſto heres actionem remittere, quām ſi diceret: Actionem remitto? aut quid amplius eſt in illis verbis, quam in illis?*

26. At quanuis d.l. *quiſ rationes*, non obſtet D. Couar, vt poſta conſtitabit, n. 31. tamen vera videtur Alberici tentatio, & ſic quod remiſia actione tutelæ, reliqua, quoque condonata ceneſcant abique aliqua diſtinzione, quod mihi probat primo, *i. non ſolū 9. §. Si heres ff. de liberat, legat, vbi actione negotiorum geforum remiſia, ſoū excepitur à libera- tione, quod dole, vel fraude glum eſt, ex quo probatur, reliqua non eſt redēda, nam exceptio firmat regulari in con- trarium, *i. nam quod liquida 4. §. fin. ff. de pen. legat. Secundō, l. Aurelius 29. §. Me- nia ff. de liberat legat, vbi ad actione ture- le liberatus duntaxat compellitur ad eorum reſtitutionem, quæ vendicari po- terant, non ad reliqua ibi: Nil preponi cur pecunia, que pueri eſſet, & apud tutorem poſta maneret, legata videuerunt. Notatique debent verba illa Poſta maneret. Quibus demonſtratur, reliqua legata cenſeri. Nec dicat aliquid, ita verum eſt, sed quod ibi fuit liberaſſo relata verbi ampliſſimis, quare nil mīnum, ſi reliqua comprehen- dantur: quoniam reſpondendum eſt, in eo teſtu questionem fuſſe de pecunia extante pēnes tutorem, quæ vendicari poſterat, quod verbum illud Poſta, deno- dat, nam & ea videbatur propter verbo- rum amplitudinem remiſia, reliqua au- tem legato cedere, non dubitabatur, cū liberatio ſimplex ab actione tutelæ ſuffi- ceret. Tertio pro Alberico facit, quod cum legatur instrumentum debitori, vi- detur eidem reliquum debitum, quod illo conſtituit, l. 47. tit. 9. part. 6. vbi Greg. Lop. gl. 1. Ant. Gom. ſup. num. 82. Menoch. d. pref. 164. num. 25. Pichard. in d. §. Si quis debitori, num. 5. iſſ. de legat. Igitur cum reſto remittit, qua reliqua**

comprehenduntur, ac petenda ſunt, ea- dem idem remiſia intelligi debent, & hoc à fortiori ratione procedit, nam in- ſtrumentum non eſt præcise neceſſaritatem ſicut actio ad petendum, quod debetur, cum abſque actione non audiatur aliquis in iudicio perens, l. ſi quid poſſeſſor 54. §. Illud, ff. de petiſ hereditate. Inſtitutum au- tem eſt deficiat, debitu exigere ex alijs probatoribus non eſt veritum.

Superet, vt nos tueamur ab obiectio- ne vaſſilisima, quæ deducitur ex d.l. Au- relius, §. Titius el 2, vbi, ſumptu argumen- to ab ſpeciali, aperte prebari videatur, re- liqua ſub generali actionis remiſione non conſtitui, & ita communiter recep- tum eſt, & ſenit D. Couar.

Ad quam diſſicultatem ſuperadām (in 28 quo magnam prouinciam affluere vi- debimur) ſuppōnendum eſt, dolem etiā præteritum in generali liberaſſione ex- ceptum ceneri, uſi aliud ex verbis, alijſe coniecuris vrgentibus apparet ma- nifeste, d.l. non ſolū 9. §. Si heres ff. de liberat, legat. I. Pomponius 10. ff. de negoſ. geſt. & dicimus latius inſra cum D. Couar ſub n. 4. ver. Primum nunquam.

Quo præmillo dicendum eſt in d. §. Ti- 29 tius, quæ utrum fuſſe, num in liberaſſione ab actione tutelæ patri ſelicita, venient, quæ ille per dolem ex bonis pupilli fili- ſiū deſtraxerat, & perpenſa filiozum in pa- tres dilectione Conſultus reſpoſuit, hac quoque condonata videſi. Nec dubiteri poſtet, quia pater dolosè verſatus fuerit, quandoquidem pecuniam, quam in vi- litatem filii deſtebat fornicare, aut in emptione prædiorum expendere, l. ob ſenius 50. ff. de adminiſtriſ. tutor. l. iſſ. 4. C. cod. ſuis viſibus applicuit, propriece no- mine fornicauit, vt ait Scuola, ibi: *An pecunias, quas ex reditionibus rerum facilis, aut ex nominibus exactis in uſus ſuos con- uerit, vel nomine proprio fornicauit, &c.* nam tuor hæc admittens doſiolus pra- ſumitur, Menoch. de preſumpt lib. 5. pre- f. 3. num. 92. furſi tenetur, l. 1. §. In tutela ff. de tutelæ, & rationib. deſtrahend. glos. in l. non exiſtimo verb. iuuaret, ff. de adminiſtriſ. tu- tor. Peſoque nuncupatur, Gutier. ſup. num. 55. vbi alijs.

Ex quibus patet, in d. §. Titius, neuti- 30 quam probari, ſpeciali eſt in parte, vt actione administrationis præterit re- miſia, & reliqua ceneſcant condonata,

nam

Variar. Rēſolut. Lib. II. Cap. XIV.

239

hoc generale eſt, vt diximus, ſed quod dolem ſubtracta, ac de patrimonio perpe- ram deminuta non reſtituantur, quod in careris administratoribus ſecus eit, d.l. non ſolū 9. §. Si heres cum alijs, ff. de liberat. Aliud namque inuita reliqua, que bona ſide tutor debet, & aliud, quod ini- quum vlorpat per dolem.

31. Hanc tamen interpretationem euer- tere videtur Vlpiantus in d. l. ſi quis rationes, qua probatur, per liberaſſionem à tutu- la actione dolem etiam remitti, vt ex litera appetat, ergo ſpecialitas nulla re- peritur in d. §. Titius, in eo quod ſubtracta per dolem patri condonentur. Sed hoc non obſtante a prænissis recedendum non eſt, nam ibi Vlpiantus dolem remiſſum cenſerit, quando actio tutelæ per verba ampla reſtituitur, non ſimpliſiter. At Scuola agit de liberaſſione verbi com- munibus legitam quæ in extraneis dolis re- miſionē non parit, atque ita in patre ip- ſe clale eſt. Quod ita eſt colligimus ex tex- tura legis, & mente Conſulti in d. l. ſi quis rationes, vbi non duas formas remi- tendi reliqua, & dolem tradit, ſed uni- quam quoniam verba illa, vel actionem re- mittit. Referti debent ad teſtatorum dā- nantem heredē, vt quicquid acceperit, reſtituit, aut ſitionem remitti, & ver- bum quicquid ampliudinem liberaſſio- nis imporat, quod pariter influit in re- ſtitutionem ex auctorū, ac in remiſionem actionis. Nec aliter potest ille tex- tus intelligi, alloquin ſtatuum eſt, ſimpliſem actionis remiſionem, & do- lum contineat, quod eit aduerſari excep- tiva iura, & commune DD. placitum, vt in- fra conſtabit. Vnde concludendum eſt tandem in d.l. ſi quis rationes, ſolum pro- baſi, remiſionem actionis per verba am- plia reliquam, & ad dolem admittum in administratione prodeſt. Sed ſi pater ad- ministrator fuerit ſufficient verba com- munia, quod ſpecialiter conſtituitur in d.l. Aurelius, §. Titius.

Num. 4.

Licit teſtator poſit tutori inuentari 35 confectionem remittere, Gutier. in l. ne- mo potest, num. 405 ff. delegat. i. Farinac. d. verb. iuueniū in ſitem, n. 1092. Baeza. ſup. n. 48. Fachin. contraversiar. lib. 6. c. 25. Scobar. c. 9. n. 45. Turch. lit. l. con. 274. n.

50. Ad illud tamen conſicendum ludefi- tuorem compellere potest, quoties ſibi ita expedire pupilli viſitati vitum fue- rit, Cancer. ſup. num. 93. Iul. Clar. in prax. §. reſtalementum, queſt. 66. in fine, Molin. de primogen. lib. 1. cap. vlt. num. 16. Bernard. Diaz. reg. 769. in 1. limitat. Gutier. vbi proxime, num. 412. Cyriac. tom. 1. contra-

met.

Num. 3.

32. Liberatus à redēndis rationibus pro futura administratione eadem nihil omi- nus debet redēdere, reliqua ſoluere, ac ſolum ab exacta & terculola inquisi- tione exiſtimur, & ne negligentia nomine teneatur, Menoch. pluriſim laudatis, d. queſt. 164. num. 1. Padilla in l. cum neceſſi-

Addit. ad Couarruulas.

uerf. 93. num. 19. Mantic. sup. lib. 3. tit. 3. n. 19. Escobar d. cap. 9. n. 54. Cabed. decis. 136. n. 7. Baeza, n. 49. P. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 223. Farinac. vbi proximè. n. 1. 97. Quod si tutor pareret detrectet iudicis præcepto, ipse inuentariū facere debet. Escobar vbi proximè. Hęc tunc vel maximē obtinēt, quādo cauta adēt; quā postea superuenit, aut fuerit incognita tollatoris, quā si eidem pateret, verosimile non est, vt inuentarium non fieri permitteret. Gutier. sup. & de tutel. part. 2. cap. 1. num. 40.

36. Similiter observatur in patre administrante bona filij sui, in quibus vñmfructuū habet, quem (quānus alege immunitati, vt notauit sup. lib. 1. cap. 8. num. 30.) potest index ex causa constringere, vt conficiat illud. Pinel. in l. 1. part. 2. & num. 23. C. de bon. matern. Cancer sup. num. 95.

37. Per contrarium inuentarium ne fiat, iudex præcipere valet, quando ita pupilli intercile putauerit, velut ad celandam paupertatem. Bart. in l. index. qui repertorium. num. 19. ff. de administrat. tutor. Ripa in l. nemo potest, num. 81. ff. de legat. 1. Gutier. ibidem num. 413.

38. Nec prætermittendum est, quod tutor à confectione inuentarii per testatorem liberatus rationes füe administrationis, sive corum, que recipit, debet reddere. Cancer. num. 85. Imo describere bona pupilli ad facilitem probationem cogetur. Molin. sup. lib. 1. cap. 15. num. 34. Gutier. in l. n. nemo potest, num. 411. vbi alii, & de tutel. part. 2. cap. 1. num. 39. Baeza num. 50. Quia de scriptio tabellione interueniente fieri debet, ut quis rebus Myntinger obseruat. 95. num. 3. vbi & testes desiderat ac familia, vci cognatione, si et in patre legitimo administratore loquatur. Inuentariū vero cōficiōni, & iudeo de iure intercile debet, l. 1. 3. tit. 16. part. 3. vbi Gregor. Lop gl. 5. tametsi de coniectudine praetendat, aut decreatum iudicis non sit necessē, de quo Gregor. Lop. sup. Gutier. de tutel. part. 2. cap. 1. num. 81. cum seqq. Baeza d. cap. 2. n. 3. Forma autem, qua inuentarium faciendum est, traditur in l. 99 tit. 18. p. 3.

Ibi: Quia remissio ista conficiendi inuentariū.

39. Remissio conficiendi inuentarij facta

tutori non intelligitur quoad liberorum legitimam cui pater, nec directe, nec indirecte potest præludelium inferre. Escobar cap. 5. num. 22. & cap. 9. num. 52. qui d. num. 22. generaliter loquitur in omni remissione facta administratori, & ita verum est. Idem procedit quoad creditores, quibus testator remittendo inuentarii confectionem officere nequit. Bald. in l. fin. §. Cum igitur, C. de iur. delibera- vand. Gutier. d. cap. 1. num. 42. in l. Clar. sup. d. quest. 66. num. 2. Crat. de succession. §. Inuentariū quāf. 2. num. 3. vbi in favorem creditorum, Farinac. sup. n. 1094.

Verl. Ceterum ad iuersus committentem.

Hanc opinionem his & aliis authoribus laudatis, refert Menoch. de pres. 164. num. 8. Padilla in d. l. cum necessitatē, nu- 3. Gutier. de tutel. part. 3. cap. 1. num. 38. qui illam reprobant.

Verl. Primum, nunquam dolum.

Dolus verus nunquam remissus conste- 40 tur, nisi de voluntate dilponentis ita manifeste constet, vt minimē possit dubitari, l. qui plures 42. ff. de administrat. tutor. l. si serius veritus 122. ff. de legat. 1. l. Aurelio 21. ff. de liberat. legat. l. 30. tit. 11. part. 3. vbi Gregor. Lop gl. 5. ad medium, qui ait tanū inter viros, quam in victimis voluntatibus procedere. Matic. d. lib. 9. tit. 8. num. 19. 30. Tuch. lit. L. conc. 326. n. 73. 79. Cancer. part. 1. cap. 7. num. 91. Gutier. num. 41. Escobar cap. 40. num. 7. Menoch. num. 10. Anton. Gom. d. cap. 12. num. 83. Flores de Mena variar. lib. 1. q. 15. num. 5. Cyriac. d. controvrs. 73. num. 22. Macard. de probat. conc. 1252. num. 8. Farinac. in fragment. lit. D. num. 152. Heuia Bolanos in commerc. terrefy. lib. 2. cap. 10. num. 4.

Ratio huius conclusionis est, nam ea, 41 quæ in specie non est, quis verosimili- ter conceperit, non verius in dispositiōne, nisi de ipsi expressē mentio fiat, cap. in generali 81. de reg. iur. in 6. l. si mercede 55. ff. vt ff. de actionib. empt. l. obliga- tione generali ff. de pignorib. Menoch. cons. 1007. num. 21. delictum autem in le per dolus perpetratum verosimile non est, vt quis condonare velit, atque ideo exceptus præsumitur inqualib. dispositiōne, aut remissione generali. Allos rationes videre licet apud Cellum Bargal. tract.

Varia. Resolut. Lib. II. Cap. XIV.

tract. de dol. lib. 2. in 3. diuīsione, rubric. de dol. præterit. & futur. n. 35. cum alijs.

Verl. Secundum etiam glossa.

42. Videas Gregor. Lop. vbi proximè. Farinac. num. 156. cum seqq. Escobar d. cap. 40. num. 17. Gutier. num. 44. Cell. Bargal. sup. num. 52. Olafsch. decr. 158. num. 33. & verius videtur, non certiori volumen remissum verum sub generali liberazione, quanquam nihil doloso admittit. At si remittatur actio, proberurque, creditore doli consilium fuisse, dolus verius in liberatio- ne, continebitur, quando nullum ex co- licerum debitor percepit. De dolo præsumpto, vide Farinac. n. 190. 191.

Verl. Tertiū, non idem q.

Hanc distinctionem probat d. l. qui plu- res 42. ff. de administrat. tutor. l. si quis ratio- nes 10. ff. de liberat. legat. ex quibus paisim DD. illa vti solent.

Ibi: Licet qui reliqua non restituit.

43. Qui quod ex administratione debet, non restituit, dolosus præsumitur. Menoch. de presump. lib. 5. pres. 3. n. 93. El- cobar cap. 42. n. 19.

Verl. Quartū, licet.

44. Dolus præteritus tacite, vel expressim remittit præteritum, l. actione 4. C. de trans- fact. l. si quis rationes 10. l. Lucius 13. l. Au- relius 29. §. Titius el 2. ff. de liberat. legat. l. 29. tit. 1. part. 3. Menoch. pres. 104. n. 11. Cancer. n. 87. 92. Ant. Gom. vbi proximè. & in l. 9. Taur. n. 18. Gregor. Lop. in d. 29. gl. 5. ltr. Gutier. d. cap. 1. n. 32. in fi- ne. & n. 4. t. Padill. in l. actione, n. 6. C. de transact. Damauder. de tutor. cap. 3. n. 4. Escobar d. cap. 40. n. 13. Fachin. sup. lib. 5. cap. 51. Cyriac. d. controvrs. 73. n. 27. Flor. de Mena sup. n. 6. Guazzlin. d. cap. 2. n. 5. Matic. vbi proximè. n. 5. qui alios refert, ac questionem ex profello dil. putat. & n. 47. vbi contrarium tenentes recensent, & Farinac. n. 174. ex quibus constat aduersus Mantic. extare communem opinio- nem, quæ erat tactam doli futuri veri liberationem excludit. Sed Mantica ad slipalutum urgentissimè l. si r. n. 27. §. Illud nulla, ff. de p. 2. quæ aperte videatur distinguere, inter expressum, & tacitum dol. futuri remissionem. Cui posset responderi, quod erit in actione depo- siti (de qua in d. §. Illud, agitur) regu- lariter solum veniat dolus, l. contra- eius 23. ff. de regul. iur. multum interca- tur dolus expressum, vel actio depositi remittatur, in priore enim casu vo- luntas deponentis, vel alterius cuiusque

d. tit. 8. n. 21. Ant. Gom. in l. 9. Taur. n. 16.

Per. Gregor. sintagmat lib. 21. cap. 2. num. 12. Fachin. sup. Menoch. de arbitrat. lib. 2. cap. 337. n. 14. Donell. commentar. iur. ciuit. lib. 16. cap. 6. col. 6. Viulan. in præ. iur. pa- tronat. lib. 4. cap. 4. n. 56. Marecot. variar. lib. 2. cap. 19. num. 40. Guazzlin. sup. n. 2. Macard. d. conc. 1252. n. 6. Tuch. lit. D. conc. 538. n. 1. Cell. Bargal. d. reg. 6. a. n. 10. Farinac. cum pluribus. n. 165. Ratio, quæ traditur ab omnibus, est, ne decur occasio delinquidi.

Vnde infertur, quod licet remissio iu- telurando roboretur nullum efficiū tor- tietur, cum iuramentum vinculum ini- quitatis esse nō debeat, c. quanto 18. §. Su- per. de iure iurand. cap. inter cetera 22. quāsi. Ibi docent Seraphin. de privileg. iura- menti privileg. 108. n. 10. Hermonill. in l. 36. elos 11. n. 42. tit. 5. p. 3. Viulan. vbi pro- ximè Guazzlin. num. 3. Decian. tract. cri- min. lib. 3. cap. 24. n. 2. quanquam contra- riuntur tenet Farinac. up. num. 187. cum Abbate in cap. quemadmodum §. fin. n. 14. in fine. de iure iur. Euerard. in loc. legalib. loc. & virtute iuramenti. num. 63. Bauer. in tract. de iuramento. num. 112. Bargal. sup. lib. 2. cap. 2. rubric. de del. futur. num. 40. Quæ sententia nititur exp̄liz Pontificis de- cisionis in cap. quemadmodum 25. §. Quod si ex presso, de iure iurand. vbi promisio viri cum iuramento de non accusando vxore de adulterio futuro valet; seruare de- cere, definitur.

45. Imo dolus futurum etiam verum ta- citè remittit posse tentant Seraphin. sup. 47. privileg. 91. num. 5. Guazzlin. d. cap. 2. n. 5. Matic. vbi proximè. n. 5. qui alios refert, ac questionem ex profello dil. putat. & n. 47. vbi contrarium tenentes recensent, & Farinac. n. 174. ex quibus constat aduersus Mantic. extare communem opinio- nem, quæ erat tactam doli futuri veri liberationem excludit. Sed Mantica ad slipalutum urgentissimè l. si r. n. 27. §. Illud nulla, ff. de p. 2. quæ aperte videatur distinguere, inter expressum, & tacitum dol. futuri remissionem. Cui posset responderi, quod erit in actione depo- siti (de qua in d. §. Illud, agitur) regu- lariter solum veniat dolus, l. contra- eius 23. ff. de regul. iur. multum interca- tur dolus expressum, vel actio depositi remittatur, in priore enim casu vo- luntas deponentis, vel alterius cuiusque

sic remittentis est, quod alter circa rem depositam, vel negotium, quod agendum est, absque fraude, & iniuritate legerat, quod si aliter fecerit, eidem delictum condonat, quo ad delinquendum præstatuta, & hoc bonis moribus repugnat. At in posteriore qui pacificatur, ne depositum agat, delictum ipsum tollit, nam ex eo quod liberare vult ab actione depositariorum, ceterum ei permittere, ut re deposita pro libito utatur, atque ita licet quicquam perperam faciat, dolum non perpetrat, qui in volentem non datur, cap. scienti 27 de reg. iur. in l. nemo 188. f. eod. quis enim dubitat, quin possit dominus, qui in causa est moderator, & arbitrus, l. in remanda 21. C. mandat, sic ren. suam alij tradere, vt quomodocunque circa ea impune veretur? quæ consideratio locu habere nequit, vbi dolus intentio sit in liberatione. Nec nouum est in iure, vt expressum idem, quod tacite inest, aliter operatur, quam tacitum, l. si ita legatum 68. §. illi si voler. ff. de legat. 1. l. nonnunq. 51. si ita expressum 68. ff. de condit. & demonstrat.

48 Ex quibus facile concilianda veniunt contrariae propositæ opiniones, nam communis procedit, vbi dolus non tollitur, sed committitur in futurum remittitur, quod nullo modo, nec tacite fieri permittitur, cum præstetur anfa delinquendi, Mantica vero intelligi debet, quando domini voluntate fraus penitus exclusitur a principio, quoniam nullum est delictum, te aliena abuti, domino contentiente, qui consentitur per remissionem actions depositi, in qua nihil aliud venit, nisi dolus, latius manifestus præstatuta, quæ quidem Confutus insinuat in d. §. illud. ib. s. t. p. f. t. i. l. n. 29. de dolo agat. Ve. bim. namque, videatur, frequentissime denotat, rem aliter se habere, quam menti primo aspectu proponitur, quo ostenditur, aliud esse pacifici, ne de dolo agatur, & aliud non depositum, cum prius bonis moribus opponatur, quia ad delinquendum iuvat posteriori non vitique, quod idem dolus excluditur, vt dictum est.

Vt. Quinum, dolus præsumptus, 49 Dolus præsumptus etiam futurus iure remitti permititur, Gregor. Lop. ind. l. 29. glos. 1. in fine, Menoch. sup. pref. 164. n. 9. Viulan. & Seraphin. vbi proximi, Guazin. num. 6. Gutier. d. cap. 1. n. 42. Padilla

in d. l. cum necessitatem, n. 4. Decian. sup. n. 4. Mascal. d. conc. 1252. n. 19. Alciat. in l. actione, n. 41. C. de transactiōib. & eti magis communis sententia, quanquam contraria polt. Calstrenf. & Iason. in d. l. si vnu, §. illud. ff. de pacis, & alios, quos recentef Farinac. sup. num. 176. defendat Flores de Mena. d. q. 15. & n. 6. quem sequitur Cancer. n. 8. sed quoniam diversis distinctionibus pro conciliatione earum opinionū vtuntr Interpretes, vide oportet Flores de Mena, & Farin. ex n. 177. vbi plures cogerit. Ad quæ facit egregia doctrina Molin. de primogen. lib. 2. cap. 5. n. 18. vbi latè probat, quod eti in amplissima facultate dolus versus futurus videatur semper exceptus, præsumptus comprehenditur, itav si quid commissarius lara culpa faciat, nō sit iritum. Et quanvis D. Couar. sententia vera sit, posset limitari, quando dolus præsumptus remittitur generaliter, aut personæ incertæ, quoniam præberetur occasio delinqnendi hominibus improbis, qui tali remissione abutentur ad fraudandum, feci autem est, si persona remittenti sit cognita, quæ propter morum probitatem liberaret a futuro dolu præsumpto, cum iam cest periculum, vt praetextu remissionis delinquatur, præsumptio dolii eliditur propter remittentes approbationem.

Vt dicas, quid dolus verus, & qui præsumptus dicatur, cōsule Menoch. de præsumpt. lib. 5. pref. 3. per rot. Bart. in l. quod Nervia. num. 14. ff. deposit. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 66. n. 183. Aug. Barbos. in collect. ad l. f. dolo 5. & n. 15. C. de refindend. vendit. ex quibus constat, non esse facile, differetiam inter dolum verum & præsumptum constituire, videatur tamen diçendum, dolum verum esse, qui nulla probabilitati ratione potest exculari, præsumptum vero, qui, licet ex aliquo actu, vel omissione arguitur, suadentibus coniecuris verosimilibus, aliqua rationalib. causa porci excludi.

Vt. Sextum & illud.

Addit. Gutier. vbi proxime.

Vt. Septimo erit considerandum.

Sequitur Gregor. Lop. ind. l. 29. glos. 1. 51. Eicobard. d. c. 5. n. 8. Gutier. n. 44. 45. Menoch. d. pref. 164. n. 9. Padilla vbi proxime, Farin. n. 156. ver. Et ex prima parte.

Vt. O. & a. deducitur.

Tutor, cui legatum fuerit, quicquid da- 52

natus sit restituere ratione doli circa futuram administrationem, conueniri poterit pro eis, qua ex dolo vero debuerit, quanvis locupletior ex eo factus non repariatur, Gutier. n. 46. Menoch. d. pref. 146. num. 5. Eicobard. d. cap. 5. num. 15. dolus enim futurus, nec direc̄tæ, nec indirectæ remitti potest, quod absque distinctione docent communiter DD. vt pluribus laudatis, probat Farinac. n. 172.

Ibi: Receptum tamen est.

53 Hoc ideo quia dolus non presumitur, cap. penult. de crimin. sal. 1. l. dolum 6. C. de dolo. Menoch. de præsumpt. lib. 4. pref. 12. num. 2. Surd. de aliment. tit. 4. queſt. 15. n. 51. Cyriac. com. 1. controv. 180. n. 16.

Vt. Ultimò omittendum non est.

54 Tutor, cui testamento relictum est omnne illud, in quo ob furorum administrationem fuerit damnatus, non tenetur eo quod non conficerit inventarium, quia dolus presumptus futurus ita remissus censetur, Gutier. num. 47. Menoch. de arbitrar. lib. 2. cas. 208. num. 25. vbi de tute ore reddendis rationibus liberato, cui non imputatur omisso conficiendi inventari.

Ibi: Cum aliqui contra tutorem.

55 Varijs poeas afficitur tutor, qui omittit inventari confidetionem, de quibus Gutier. de tutel. part. 2. cap. 1. num. 18. cum seqq. Bacca sup. d. cap. 2. ex num. 55. inter eas enumeratur, quod aduersus eum in item iuratur. Cancer. num. 100. Roland. cons. 49. num. 18. volum. 1. Eicobard. sup. c. 9. num. 17. Gutier. num. 27. Afficit. decis. 207. num. 4. Cauacan. de tutor. num. 59. Bacca num. 53. Plot. de in lit. iurando. num. 194. Ayora de partitionib. part. 1. cap. 2. n. 17. Farinac. in fragment. lit. l. n. 1095. Seraphin. sup. privileg. 31. num. 52. Tusch. lit. 1. conc. 538. n. 28.

56 Similiter in lit. iuratur, quando tutor librum rationum non exhibet, quo accepti ac dati fieri possit cōputatio, Menoch. vbi proxime, n. 16. Eicobard. cap. 10. n. 1. Mascal. sup. conc. 531. num. 65. Seraphin. vbi proxime, Farinac. n. 1062.

57 Quæ omnia ampliantur, vt etiā in patribus liberorum suorum tutelam admittantibus procedat, Eicobard. c. 9. & num. 12. Phanuc. de in lit. iur. part. 2. cap. 2. num. 40. ver. Contra matrem, Gutier. de tu-

tel. part. 1. cap. 8. num. 46. cum alijs, Tusch. vbi proxime, num. 33.

Sed si inventarium, liberū rationum est, ita confectus sit, vt clare non constet de quantitate, aut qualitate cordi, quæ descripta in eo sunt, in item iuramenti defertur pro illis, quæ sic dubia sunt, Caput. decif. 119. part. 2. Gutier. d. c. 1. n. 18. Phanuc. num. 30. Menoch. n. 19. 20. Eicobard. cap. 9. num. 68 & cap. 10. num. 49. Hoc ipsum obseruantur, si quid omisum fuerit in pupilli detrimentum, Mascal. vbi proxime, num. 67. Tusch. lit. A. conc. 208. num. 17. Greg. Lop. in l. 6. glos. 3. tit. 11. part. 3. voi quod requiritur, vt dolo omisum sit, fedic p. & sumit, nisi rationabilis causa excusat, sicut in iuratis argumentum funitur, l. que de tota 75. ff. de rei vendic.

Excusatur vero tutor tam à iuramento, to in item, quam a ceteris pœnis, quas non conficiens repertorum sustinere debet, quando ob iustam causam non conficit illud, l. tutor, qui repertorum 3. ff. de administrat. tutor. Farin. vbi proxime, num. 1085. Phanuc. num. 40. Gutier. num. 34. Eicobard. num. 55. cum seqq. Bacca num. 49. Idem est, si per testatorē fieri prohibetur, aut tutor ab onere conficiendi invenari, per ipsum liberetur, Farinac. num. 1092. Eicobard. n. 45. Phanuc. n. 43. Gutier. num. 35. Tusch. lit. 1. conc. 247. num. 50. Alias caulas, ex quibus tutor impune inveniat facere omittit, traditū præfati DD. quas in vnum congregat Aug. Barbos. in collectan. ad l. fin. & n. 15. C. de in lit. iurando.

Ibi: Non tamē contra tutoris heredem. Prefatum iuramentum in item non defertur cōtrā tutoris heredes, nisi cum illo sis fuisse contestata, Cancer. 4. part. 1. c. 7. n. 102. Greg. Lop. sup. glos. 8. Gutier. n. 28. Eicobard. d. cap. 8. n. 27.

Ruris, mortuo eo, cuius bona tutoris administrativa sunt, cessat iuriandum in item, quod regulari est, quoniam hæreditati damnum pauci nunquam defertur, nisi verosimile sit, vt scientiam valoris rei, de qua agitur, habeat, aliqui perirent via apercerit, Eicob. vbi proxime à n. 32. Menoch. d. cas. 208. n. 12. & cas. 190. n. 5.

Ibi: Vnde licet controv. sum sit. Ex dolo etiā vero defuncti in item ad-

uerus hæredem non iuratur, nisi illis cum antecessore fuerit contestata, Gutier. ubi proxime, Malcārd. conc. 471. num. 13. Phanuc. sup. d. part. 2. cap. 4. 4 num. 13. Tusch. lit. 1. conc. 538. n. 36.

Ibi. Ab omnibus tamen.

63 Idem ob dolum præsumptum dicendū est, Gutier sup. Vide inferius.

Num. 5.

64 Quæstionis est, num propter dolum præsumptum possit aduersus aliquem in item iurari? & par tem affirmatiuam cū D. Couar. sufficiunt Mascal. conc. 934. n. 18. Farinac. cum alijs, n. 1022. Phanuc. d. part. 2. cap. 2. n. 5. cum sequentib. Pet. Barbos. in l. 6. more in prælud. n. 33. ff. solut. matrimon. Mancin. de iurament. part. 2. art. 8. num. 17. Setet eodem tract. lib. 5. cap. 6. ex num. 7.

Ibi: Ob dolum præsumptum in item no iurari. 65 Ita sentiunt contra proxime laudatos Plot. sup. §. 50. n. 25. vers. Decimoquinto límita, & n. 30. vers. Et ita teneo, Ias cōf. 174. n. 26. volum. 2. Cyriac. tom. 1. controverſ. 123. n. 13. Pro quārum tentantiarum cōcordia dici poterit, hoc iudicis arbitrio reliqui, qui secundum dolii præsumptionis, qui fecundum dolii præsumptionis determinat, an in item iurandum sit, necne.

AD CAPVT Decimumquintum.

S V M M A R I V M .

- 1 DD. videndi laudantur.
- 2 Successor vniuersalis, ut heres, ut inque tenetur stare antecessoris locationi, usque ad num. 5.
- 6 Fīscus succedit in bona eius, qui locauit, aut conduxit, stare contractū compellit.
- 7 Pensiones anticipatē solutas tam fīscus, quā alij successores debent approbare.

Successor vniuersalis, vel singulatis an posuit à locatione antecessoris ante expletū temporis resiliere?

1 De

De materia huius capituli fuisse disserit Vicent. Caroc. in tract. locat. & conduct. rubrie de successor. per tot. Marelcot. 74. var. resolut. lib. 1. cap. 18. Gregor. Lop. in l. 19. tit. 8. part. 5. Cardin. Mantic. de tract. & ambig. conuen. llio. 5. tit. 10. Pet. Barbos. in l. 6. filios fam. 6. vbi. ff. solut. matrimoni. Merlin. de legiſtam lib. 3. tit. 2. quæſt. 22. & de pignorib. lib. 4. quæſt. 172. Pat. Molin. de iuri. & iur. tract. 2. disp. 490. Scapuccini. de successor. singulari reg. 1. Auguſt. Barbos. in collectiōn. ad. l. empor. C. de locat. Statil. Pacific. de scāvum. interdict. in jocib. 4. cap. 1. Ant. Gom. variar. resolut. lib. 2. cap. 3. & num. 7. Gutier. Caſonicar. question. lib. 2. oſp. 8. Cancer. variar. resolut. part. 1. c. 4. ex num. 30. Card. Lug. de iustiō. 2. disp. 29. de locat. ſoci. 1. 3. n. 6.

2 Successor vniuersalis, qualis est heres nequit à contraria locationes per antecessorem celebrato recedere, 1. si in lege 27. 6. in ſi locat. & ſoci. 7. ff. de liberat. legat. 6. vbi. in ſi locat. & conduct. Caroc. quæſt. 7. & princip. Ant. Gom. num. 7. Cancer. num. 3. 1. Matic. ſup. tit. 9. num. 2. Pat. Molin. disp. 489. num. 4. Morta in empor. iur. part. 1. tit. 10. quæſt. 2. m. 2. Tiraquel. der retrat. lignaz 6. 26. glof. 3. num. 30. Gregor. Lop. in l. 2. glof. 4. tit. 8. part. 5. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 247. num. 45. Gutier. ſup. 3. 1. Koderic. Saar. in l. pof. rem indicatam ampliſ. 10. num. 46. ff. de re indiſcat. Franc. Marc. decif. 627. num. 7. part. 1. Pichard. in d. 6. vit. num. 1. iug. de locat. Quod verū est tam ex parte locatoris, quam conductoris, d. 1. tit. 8. part. 5. vbi Gregor. Lop. glof. 3. Pat. Mol. ſup. Card. Lug. num. 16. & generalis regula confiſtuenda eft, vt quoties locatoris ſuccellatum ad locationis implementum teneri, dixerimus, idem de eo, qui conductori facieſſerit, intelligendum ſit, & e contra, quia cum correlatiū ſit, non debet ad impariū iudicari, argument. l. 1. C. de epifus ex luco, &c. lib. 11. notatū per Marelcot. num. 15. 16. Aug. Barbos. num. 5. Merlin. d. quæſt. 172. num. 3. cum ſeqq. Ant. Gom. num. 9. Pacific. num. 12. Sura. decif. 52. num. 9. 10. Gregor. Lop. in l. 19. glof. 2. tit. 8. part. 5. Cancer. ubi proxime, & eſt textus in l. qui fundim. 35. ff. locat. erit tamē limit. pœm. quando diuerſa militat ratio, veluti ī cauſa vel locus pīs ſuccedit, qui ex pībilegio ſtare non cogitū locationi, quādū alter contra-

hens ab eadem recedere non permittatur, niſi ex parte pīz cauſe cōſensus praefetur, vt obſeruat. Caroc. ſup. quæſt. 20. alios referens. Vel niſi cedatur actio emp tori. Pat. Molin. d. disp. 490. n. 1.

Ratio principaliſ ſupra tradit. cōſiſtiſionis eſt, quia talis ſuccellor vna eadē que perna cum defuncto ad iuris effi ctiſ exiſtimatur, authent. de iure cīm. à mo rient. praefit. in princip. collat. 5. ideoque actio locati, quæ personalis eſt, quemadmodum, & cetera huic in eodem, in illū tranſerunt. Iheres 27. ſf. de acquir. hered. l. 2. C. de hereditate iuris actionib. & ipium le quiritate Gutier. ſup. Ant. Gom. num. 9. & lib. 2. cap. 11. ex. num. 12. Dueñas. reg. 249. limit. 1. Card. Lug. ſup. & dij.

Eadem conclusio procedit ſine locatio ſit temporalis, iuē perpetua, l. viam veritatis 10. Cide locat. Caroc. d. quæſt. 7. num. 4. & tam in herede extraneo, quam iuō Bald. in cap. litera de dilatationib. Magon. Lucens. decif. 1. n. 5. Caroc. n. 14.

Præterea locum habet in locatione ſi operatum cohærentium perna locato roris propter artis peritiam, nam eius heres competet opus per alium, a quæ idoneum perſicere, quod nec conductor poterit reculare, maxime ſi aliquid locatoris operis faciendi gratia impedit. Sic tentant Anton. Gom. d. c. 3. n. 7. Molin. ſup. Greg. Lop. in l. 9. n. 8. part. 5. vbi tex tus. Quiquid teneat poſt alios Caroc. * 25. qui debet intelligi, cum opera per alium parti industria exhiberi non valent, quod & praefati DD. non inficiantur.

Fīcus quoque in vniuerſitatem bonorum ſuccedens ſub eadem regula copre benditur, cui colonum expellere non li cett. Caroc. q. 4. n. 2. Amat. variar. lib. 1. resolut. 29. n. 7. Ant. Gom. n. 10. Mantic. d. tit. 9. n. 5. 6. Didac. de Britto in rubric. de locat. & conduct. part. 2. 9. 5. num. 1. Card. Lug. n. 18. Imo ſi penitentes anticipatē profuturi annis ſoluta ſint locatori, no cebit fīco, ne eas à conductorē poſit exi gere, niſi in fraudem tolito facta ſit. Amat. ſup. Caroc. q. 25. n. 50. Bois. in prax. tit. Debitorē an ſolueſſe delinqūt. &c. n. 7. 8. Sed omnia haec cōdimittēdā no tunt, quando poſt cōiſitūtū delictū, ex quo statim reus bonorū domino, & ad ministratiōne priuatur, vt in criminē haec ſlocatio facta eit, cui ſtare Fīcus non aſtrīngit, Anton. Gom. ubi proxime, 27. ſf.